

Kosova

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu

Raporlama Dönemi: 2023 Nisan – Haziran

Hazırlayan: Priştine Ticaret Müşavirliği

Tablo 1- Kosova'ya Ait Temel Ekonomik Göstergeler

Kosova	2021 (1-12)	2022 (1-12)	2021/2022 0 % Deęişim	2022 (1-6)	2023 (1-6)	2023/2022 % Deęişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar €)	7,95	8,95*	12,5*	1,80**	1,96**	8,8**
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	10,66	3,56*	-	4,54**	3,91**	-
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - €)	4.486	-	-	-	-	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	3,4	11,6	-	10,4	7,05	-
İşgücü	383.304	388.531	-	-	360.446***	-
İşsizlik Oranı (%)	20,7	16,6	-	-	-	-
Cari İşlemler Dengesi (€)	-694.726.052	-940.344.197	35,3	-639.233.223	-298.572.325***	-
İhracat (€)	755.725.851	920.404.658	21,7	449.746.902	427.770.884	-4,8
İthalat (€)	4.684.197.971	5.639.393.264	20,3	2.646.266.979	2.686.758.681	1,5

Kaynak: Kosova Merkez Bankası ve Kosova İstatistik Ajansı

* Tahmini Veriler

** Ocak – Mart Dönemi

*** Ocak – Nisan Dönemi

DEĞERLENDİRME

Kosova İstatistik Ajansı verilerine göre, 2021 yılında pandemi sonrası toparlanmayla birlikte %10,66 oranında büyüyen Kosova ekonomisinde Gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) 2022 yılında %3,5 oranında büyüme göstermiştir. 2023 yılı Ocak – Mart döneminde ekonominin %3,91 büyüdüğü açıklanmıştır. Enflasyon oranı ise tüm dünyada olduğu gibi Kosova'da da artış eğilimi göstermektedir. Resmi para birimi Avro olan ülkede 2021 yılında %3,4 olan resmi enflasyon oranı, 2022 yılı sonu itibariyle %11,6 olarak açıklanmıştır. 2023 yılı Ocak – Haziran dönemi enflasyon oranı da %7,05 olarak açıklanmıştır.

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu
2023 Nisan - Haziran

2022 yılı sonu itibariyle Kosova'nın toplam ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %21,7 artarak 920,4 milyon Avro'ya, mal ithalatı ise yine bir önceki yıla göre 2022 yılı sonu itibariyle %20,3 artarak 5.639 milyon Avro'ya ulaşmıştır. 2023 yılı Ocak – Haziran dönemi Kosova ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre % 4,8 azalmış 427,7 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Ocak – Haziran dönemi Kosova ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,5 artarak 2.686 Milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Turizm gelirleri Kosova'nın önemli gelir kaynakları arasında yer almaktadır. Özellikle yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşların tatil dönemlerini ülkede geçirmeleri Kosova ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. 2021 yılında salgın nedeniyle turizm gelirlerinde önemli bir düşüş yaşanmış olmakla birlikte; bu durum Kosova'ya fiilen gelemeyen vatandaşların ülkelerine finansal katkı sağlamalarına engel olamamıştır. 2021 yılında yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşlar tarafından ülkeye 1.153 milyon Avro gönderilmiştir. 2022 yılı sonu itibariyle ise ülkeye toplamda 1.222 milyon Avro gönderilmiştir. 2022 yılı itibariyle ülkeye en fazla paranın gönderildiği başlıca ülkeler 161,5 milyon Avro ile Almanya, 77,3 milyon Avro ile İsviçre ve 33,8 milyon Avro ile ABD'dir. 2023 yılı Ocak – Mayıs döneminde ise yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşlar tarafından ülkeye yaklaşık 502 milyon Avro gönderilmiştir.

Kosova İstatistik Ajansı tarafından açıklanan konaklama istatistiklerine göre, 2021 yılında ülkeye yurtdışından gelerek otellerde konaklayan ziyaretçi sayısı 225.627 iken 2022 yılında bu sayı daha da artmış olup, 450 bin üzerinde ziyaretçi konaklama gerçekleşmiştir.

Ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırımlar son yıllarda artış eğilimi göstermektedir. 2022 yılı sonu itibariyle doğrudan yabancı yatırımlar bir önceki yıla göre %83,5 artış göstererek 772,3 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova Merkez Bankası verilerine göre; Türkiye, 2007 – 2023 Nisan ayı sonu itibariyle 417,1 milyon Avro'luk tutar ile Kosova'daki 4. yatırımcı ülkedir. Kosova'ya yapılan doğrudan yabancı yatırımlarda ilk 5 ülke ise 1.125 milyon Avro ile Almanya, 932 milyon Avro ile İsviçre, 437 milyon Avro ile Arnavutluk, 417,1 milyon Avro ile Türkiye ve 416,5 milyon Avro ile ABD'dir.

Tablo 2- Kosova Dış Ticaretinin Genel Görünümü

	Ülkenin Toplam İhracatı (€)	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (€)	Tr Pay (%)	Ülkenin Toplam İthalatı (€)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (€)	Tr Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Tic. Hacmi (€)
2020 Yıllık	474.959.855	11.073.405	2,33	3.296.918.338	409.459.111	12,42	420.532.516
2021 Yıllık	755.725.851	17.534.209	2,32	4.684.197.971	587.536.512	12,54	605.070.721
2022 Yıllık	920.404.658	23.455.230	2,54	5.639.393.264	842.997.636	14,94	866.452.866
2023 /6 Aylık	427.770.884	10.373.403	2,42	2.686.758.681	390.605.510	14,53	400.978.913

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

Tablo 3- Kosova Aylık Dış Ticaretinin Görünümü

	2022 Ülkenin Toplam İhracatı (Bin €)	2023 Ülkenin Toplam İhracatı (Bin €)	2022 Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2023 Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2022 Ülkenin Toplam İthalatı (Bin €)	2023 Ülkenin Toplam İthalatı (Bin €)	2022 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)	2023 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)
Ocak	64.220	62.174	1.256	1.623	338.114	353.696	39.983	50.212
Şubat	65.256	73.170	1.431	2.118	414.770	390.687	53.555	57.394
Mart	88.600	81.775	2.508	1.753	493.917	508.580	68.374	72.701
Nisan	80.996	67.298	2.447	1.643	462.742	448.259	79.534	67.059
Mayıs	76.031	74.778	2.456	2.286	443.893	518.125	51.942	75.429
Haziran	74.642	68.575	2.161	950	492.832	467.411	74.388	67.810
Temmuz	76.298		1.361		502.414		65.312	
Ağustos	84.891		1.538		526.829		71.675	
Eylül	77.059		1.759		478.167		76.100	
Ekim	86.402		1.379		488.774		75.293	
Kasım	73.955		2.219		475.419		91.784	
Aralık	72.054		2.940		521.522		95.057	
Toplam	920.404	427.770	23.455	10.373	5.639.393	2.686.758	842.997	390.605

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

Tablo 4- Kosova Dış Ticaretinin Görünümü (Ürün Bazlı)

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ürün					
GTIP 8 Kodu**	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 (Yıllık) (€)	2022 (Yıllık) (€)	2022 (€) Ocak - Haziran	2023 (€) Ocak - Haziran
27101943	Petrol veya Bitümlü Minerallerin Gaz Yağları	320.461.968	602.432.916	256.615.085	214.542.781
87033290	Motorlu Taşıt; Dizel/Yarı Dizel (1500cm ³ < Silindir Hacmi =<2500 cm ³)	145.000.358	145.400.703	61.536.890	89.757.728
72142000	Köşeli Çubuklar (Çentik, Yiv, Oluk vb Şekil Bozuklukları Olan)	128.770.372	156.590.546	69.312.999	67.731.729
27160000	Elektrik Enerjisi	114.036.646	218.190.894	138.300.631	57.122.045
24022090	Tütün İçeren Sigaralar	86.671.768	100.830.722	42.117.673	47.628.378
22021000	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)	62.712.737	72.075.069	28.881.480	36.886.559
30049000	Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Hazırlanan Diğer İlaçlar	72.602.566	66.811.834	33.291.878	34.400.027
69072100	Ağırlıkça Suyu Absorbe Etme Katsayısı % 0,5'i Geçmeyen Seramikten Döşeme Veya Kaplama Karoları ve Kaldırım Taşları	45.838.186	55.076.005	25.273.046	29.459.120
25232900	Çimento; Portland; Diğer	51.213.814	52.999.303	22.577.056	29.171.420
01022991	Ağırlığı 400 kg'ı Geçen Canlı Büyükbaş Hayvanlar	35.932.394	52.410.964	20.302.349	23.718.303
Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ürün					
GTIP 8 Kodu**	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 (Yıllık) (€)	2022 (Yıllık) (€)	2022 (€) Ocak - Haziran	2023 (€) Ocak - Haziran
94042990	Diğer Şilteler, Yorganlar, Diz ve Ayak Örtüleri, Yastıklar	101.244.398	97.776.631	60.296.261	35.152.012
39252000	Plastikten Kapılar, Pencere ve Bunların Çerçeveleri ve Pervazları ve Kapı Eşikleri	25.945.591	45.103.930	19.863.054	23.640.665
72044990	Dökme Demirin, Demirin veya Çeliğin Döküntü ve Hurdaları	34.767.441	38.900.605	24.308.857	15.851.975
27160000	Elektrik Enerjisi	10.044.289	63.231.091	19.798.291	13.508.501
22021000	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)	17.939.545	18.933.255	9.884.696	12.338.346
73069000	Demir veya Çelikten Diğer İnce ve Kalın Borular ve İçi Boş Profiller	16.595.659	20.402.353	11.964.176	10.766.758

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu
2023 Nisan - Haziran

27022000	Aglomere Linyit	1.727.450	2.306.257	1.905.247	9.312.999
39211100	Stiren Polimerlerden olan Plastiklerden Diğer Plakalar, Lehvalar, Yapraklar, Filmler, Folyolar ve Şeritler	11.589.887	25.163.834	14.903.554	7.125.594
26070000	Kurşun Cevherleri ve Zenginleştirilmiş Kurşun Cevheri	14.389.012	15.103.537	7.630.551	7.303.944
73066199	Diğer Demir veya Çelikten İnce veya Kalın Borular ve İçi Boş Profiller	12.546.946	14.248.753	8.478.017	7.125.594

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün

GTIP 8 Kodu **	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 Yıllık (€)	2022 Yıllık (€)	2022 (€) Ocak - Haziran	2023 (€) Ocak - Haziran
27101943	Petrol veya Bitümlü Minerallerin Gaz Yağları	18.797.123	86.354.793	17.412.552	22.321.599
24022090	Tütünlerden Mamul Sigaralar	14.805.124	19.787.865	8.444.019	10.735.335
44101130	Yüzeyi Melamin Emdirilmiş Kağıtla Kaplanmış Olan Yonga Levhalar	9.896.761	13.941.084	6.828.543	7.433.060
72142000	Demir veya Alaşimsız Çelikten Çubuklar	15.159	20.960.868	4.338.867	5.337.416
93063030	Harp Silahlarına Ait Olan Diğer Fişekler ve Bunların Aksam ve Parçaları	18.735	1.358.127	84.642	4.979.542
07020000	Domates	3.595.677	3.636.305	2.767.268	4.551.462
93019000	Diğer Harp Silahları	25.387	1.216.268	1.198.559	4.358.832
30049000	Diğer İlaçlar	5.568.505	5.495.147	2.973.328	4.214.741
72082700	Kalınlıkları 3 mm'den az olan Demir veya Alaşimsız Çelikten Yassı Hadde Ürünler	6.827	15.781.676	7.779.899	4.185.798
19059070	Diğer Düşük Proteinli Ekmek, Pasta, Kek, Bisküvi Mamulleri	4.539.648	5.893.201	2.910.179	4.013.457

Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün

GTIP 8 Kodu **	GTIP 8 Adı (Türkçe)	2021 Yıllık (€)	2022 (Yıllık) (€)	2022 (€) Ocak - Haziran	2023 (€) Ocak - Haziran
76020090	Alüminyum Döküntü ve Hurdalar	6.618.213	7.705.196	5.490.034	2.762.222
74040099	Bakır Döküntü ve Hurdalar	2.558.614	5.134.606	2.466.040	1.474.749
59069990	Diğer Kauçuklu Mensucat; 59.02 Pozisyonundakiler Hariç	2.944.306	2.970.616	1.480.141	1.421.617
40101200	Sadece Dokumaya Elverişli Maddelerle Takviye Edilmiş Vulkanize Edilmiş Kauçuktan	110.704	663.294	53.865	668.720

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu
2023 Nisan - Haziran

	Taşıyıcı Kolarlar ve Transmisyon Kolarları				
41012030	Yaş Ağırlığı 15 kg.ı Geçmeyen Ham Postlar ve Deriler	420.314	1.413.845	693.490	581.144
47071000	Geri Kazanım Amaçlı Kağıt veya Karton Döküntü ve Hurdalar	0	102.441	0	580.602
55161100	Ağartılmamış vey Ağartılmış Suni Devamsız Liflerden Dokunmuş Mensucat	0	1.062.677	330.028	317.893
84834051	Sivil Hava Taşıtlarında Kullanılmaya Mahsus Dişliler ve Dişli Sistemleri	1.100	0	0	239.389
87021019	Kullanılmış Otobüs	0	155.000	0	195.000
94042990	Diğer Yatak Takımı Eşyası ve Benzeri Eşya	2.515	221	120	194.768

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

* Sıralamada 2023 verileri baz alınmıştır.

** Avrupa Ülkeleri için GTIP 8'li bazda sınıflama kullanılacaktır.

DEĞERLENDİRME

2022 yılında 5,6 Milyar Avro olan Kosova'nın toplam ithalatı, 2023 yılının ilk yarısında 2,68 Milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı ilk yarısında Kosova'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler ise sırasıyla; 390,6 milyon Avro tutarla Türkiye, 345,1 milyon Avro ile Almanya ve 264,1 milyon Avro tutarla Çin'dir. 2022 yılı ilk yarısında Kosova'ya olan ihracatımız 367,7 Milyon Avro iken, 2023 yılı ilk yarısında %6,2 artışla 390,6 Milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova'nın ihracat rakamlarına bakıldığında, 2022 yılında 920,4 Milyon Avro olan toplam ihracat tutarındaki olumlu seyir korunmakla birlikte 2023 yılının ilk yarısında Kosova'nın toplam ihracatı bir önceki yıla kıyasla % 4,8 azalarak 427,7 milyon Avro'ya ulaşmıştır.

Kosova ABD'nin gelişmekte olan ülkelere uyguladığı ve gümrük tarifelerinde diğer ülkelere göre avantaj sağladığı GSP (Generalized System of Preferences) listesinde bulunmaktadır. GSP uygulaması bir serbest ticaret anlaşması (STA) statüsünde olmamakla birlikte bazı ürünlerde GSP listesinde yer alan ülkelere vergi indirimleri yapılmaktadır. Listede yer almayan ürünlerde ise tüm ülkelere aynı gümrük vergileri uygulanmaktadır. Bu kapsamda, ABD'nin Türkiye'ye Kosova'ya kıyasla daha yüksek gümrük vergisi uyguladığı bazı sektörlerde Türk firmaların Kosova'da yatırım yaparak ABD pazarına daha kolay girebilme imkânları bulunmaktadır.

Kosova'nın ABD'ye ihracattaki vergi avantajı, en çok ihracat yaptığı ülkeler sıralamasına da yansımış olup ABD 2022 yılında Kosova'nın en çok ihracat yaptığı ülke olmuştur. ABD, 2023 yılı ilk yarısında da en çok ihracat yapılan ilk üç ülke arasındadır. 2023 yılı Ocak- Haziran döneminde ülkeler itibariyle en çok ihracat

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu
2023 Nisan - Haziran

yapılan ülkeler sırasıyla 66,2 milyon Avro tutarla Kuzey Makedonya, 52,6 milyon Avro ile Arnavutluk ve 48,9 milyon Avro tutarla ABD'dir. Ülkemiz ise, 10,3 milyon Avro ile Kosova'nın en çok ihracat yaptığı 10. lkedir.